

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی اراک

فرم طرح درس

مقطع و رشته تحصیلی: کارشناسی ارشد، تاریخ علوم پزشکی

گروه آموزشی: تاریخ علوم پزشکی

دانشکده: پزشکی

❖ نام درس: تاریخ داروشناسی در دوره اسلامی

❖ نوع واحد: نظری

❖ پیش نیاز: ندارد

❖ زمان برگزاری کلاس: سه شنبه ۱۰-۱۲

❖ تعداد دانشجویان: ۳

❖ مدرس و مسئول درس: دکتر سید امیرحسین لطیفی

❖ دستیار تدریس: دکتر سید امیرحسین لطیفی

❖ تعداد واحد: ۲ واحد نظری

❖ مکان برگزاری: دانشکده پزشکی، بال سبز، کلاس طب ایرانی

❖ تاریخ ارائه درس: نیمسال دوم، ۱۴۰۳-۱۴۰۴

❖ مدت زمان جلسه کلاس: ۲ ساعت

هدف کلی درس:

➤ آشنایی دانشجویان با مبانی داروشناسی یونانی و اسلامی

➤ بررسی تاریخی کتابهای عمده داروشناسان مسلمان به منظور مطالعه سیر تکاملی مکتب های داروشناسی در جهان اسلام

گروه تاریخ علوم پزشکی اراک

شماره جلسه	اهداف جزئی	اهداف ویژه رفتاری	ارزیابی آغازین	روش تدریس	وسایل آموزشی	شیوه ارزشیابی	
						تکوینی و پایانی	درصد
۱	داروشناسی یونانی بر پایه کتاب الحشائش دیوسکوریدس	در پایان این جلسه دانشجو باید بتواند: ✓ شخصیت دیوسکوریدس و جایگاه کتاب الحشائش در تاریخ داروشناسی را توضیح دهد. ✓ اصول و مبانی داروشناسی یونانی و تاثیر آن بر داروشناسی اسلامی-ایرانی را درک کند. ✓ رویکرد دیوسکوریدس در شناسایی، دسته‌بندی و کاربرد گیاهان دارویی را بشناسد. ✓ مفاهیم کلیدی مانند مزاج و تاثیر آن بر داروها را توضیح دهد	ارزیابی اولیه از میزان آشنایی دانشجویان با درس	سخنرانی	وایت برد	آزمون کتبی	۶۰
						ارائه کنفرانس	۱۰
				بحث گروهی	نرم افزار پاورپوینت	ارائه یک تحقیق علمی - تاریخی	۱۰
				نسخه خوانی		معرفی یک دارو	۱۰
						شرکت در بحث	۱۰
۲	داروشناسی در کتاب الحاوی محمد بن زکریای رازی	در پایان این جلسه دانشجو باید بتواند: ✓ شخصیت محمد بن زکریای رازی و اهمیت او در تاریخ پزشکی و داروسازی را توصیف کند. ✓ جایگاه و اهمیت کتاب الحاوی به عنوان یک دایره‌المعارف پزشکی را بررسی کند. ✓ دیدگاه‌های رازی در زمینه داروشناسی، روش‌های ساخت و تجویز دارو را تشریح کند. ✓ داروهای مهمی که رازی در الحاوی به آن‌ها پرداخته است را نام ببرد. ✓ رویکرد رازی را با دیوسکوریدس در داروشناسی مقایسه کند	ارزیابی اولیه از مباحث جلسه گذشته	سخنرانی	وایت برد	آزمون کتبی	۶۰
						ارائه کنفرانس	۱۰
				بحث گروهی	نرم افزار پاورپوینت	ارائه یک تحقیق علمی - تاریخی	۱۰
				نسخه خوانی		معرفی یک دارو	۱۰
						شرکت در بحث	۱۰

۳	داروشناسی در کتاب کامل الصناعة علی بن عباس مجوسی اهوازی	در پایان این جلسه دانشجو باید بتواند:	✓ علی بن عباس مجوسی اهوازی و اهمیت کتاب الصناعة در تاریخ پزشکی را معرفی کند. ✓ رویکرد مجوسی در داروشناسی و روش‌های او در تهیه و تجویز داروها را بررسی کند. ✓ داروهای مهمی که مجوسی در الصناعة به آن‌ها اشاره کرده است را نام ببرد ✓ تأثیر اندیشه‌های مجوسی بر داروشناسی پس از خود را بررسی کند.	ارزیابی اولیه از مباحث جلسه گذشته	سخنرانی پرسش و پاسخ بحث گروهی نسخه خوانی	وایت برد نرم افزار پاورپوینت	آزمون کتبی	۶۰
							ارائه کنفرانس	۱۰
							ارائه یک تحقیق علمی - تاریخی	۱۰
							معرفی یک دارو	۱۰
							شرکت در بحث	۱۰
۴	داروشناسی در کتاب قانون ابو علی سینا	در پایان این جلسه دانشجو باید بتواند:	✓ ابوعلی سینا و جایگاه قانون در تاریخ پزشکی و داروسازی را معرفی کند. ✓ اصول و مبانی داروشناسی ابن سینا و مفاهیم کلیدی مانند مزاج و تأثیر داروها را شرح دهد. ✓ روش‌های ابن سینا در شناسایی، دسته‌بندی و کاربرد داروها را توضیح دهد. ✓ رویکرد ابن سینا را با رازی و مجوسی در داروشناسی مقایسه کند. ✓ تأثیر کتاب قانون ابن سینا، بر داروشناسی اسلامی و غربی را تحلیل کند.	ارزیابی اولیه از مباحث جلسه گذشته	سخنرانی پرسش و پاسخ بحث گروهی نسخه خوانی	وایت برد نرم افزار پاورپوینت	آزمون کتبی	۶۰
							ارائه کنفرانس	۱۰
							ارائه یک تحقیق علمی - تاریخی	۱۰
							معرفی یک دارو	۱۰
							شرکت در بحث	۱۰
۵	داروشناسی در کتاب الصیدنه ابوریحان بیرونی	در پایان این جلسه دانشجو باید بتواند:	✓ ابوریحان بیرونی و جایگاه او در تاریخ علوم را معرفی کند. ✓ کتاب الصیدنه و اهمیت آن به عنوان یک اثر داروشناسی را بررسی کند. ✓ روش‌های ابوریحان بیرونی در شناسایی و طبقه‌بندی داروها را تشریح کند. ✓ دیدگاه‌های ابوریحان بیرونی در زمینه گیاهان دارویی و کاربردهای آن‌ها را توضیح دهد. توانایی درک مفهوم لغات طبی عربی متن مشخص شده کتاب قانونچه را داشته باشد	ارزیابی اولیه از مباحث جلسه گذشته	سخنرانی پرسش و پاسخ بحث گروهی نسخه خوانی	وایت برد نرم افزار پاورپوینت	آزمون کتبی	۶۰
							ارائه کنفرانس	۱۰
							ارائه یک تحقیق علمی - تاریخی	۱۰
							معرفی یک دارو	۱۰
							شرکت در بحث	۱۰

۶	داروشناسی در	در پایان این جلسه دانشجو باید بتواند: ✓ ابومنصور موفق هروی و اهمیت کتاب الالبیه را معرفی کند. ✓ رویکرد هروی در شناخت و معرفی داروها را بررسی کند. ✓ شیوه‌های دسته‌بندی و ارائه مطالب در الالبیه را شرح دهد. ✓ ویژگی‌های منحصر به فرد الالبیه در میان متون داروشناسی را تحلیل کند.	ارزیابی اولیه از مباحث جلسه گذشته	سخنرانی پرسش و پاسخ بحث گروهی نسخه خوانی	وایت برد نرم افزار پاورپوینت	آزمون کتبی	۶۰
	کتاب الالبیه عن حقائق الأدویه ابو منصور موفق هروی					ارائه کنفرانس	۱۰
						ارائه یک تحقیق علمی - تاریخی	۱۰
						معرفی یک دارو	۱۰
						شرکت در بحث	۱۰
۷	داروهای پیشنهادی در کتاب هدایه المتعلمین اخوینی بخاری	در پایان این جلسه دانشجو باید بتواند: ✓ اخوینی بخاری و جایگاه کتاب هدایه المتعلمین در طب ایرانی را معرفی کند. ✓ داروهای پیشنهادی اخوینی برای درمان بیماری‌های مختلف را نام ببرد. روش‌های اخوینی در تجویز و ساخت دارو را شرح دهد	ارزیابی اولیه از مباحث جلسه گذشته	سخنرانی پرسش و پاسخ بحث گروهی نسخه خوانی	وایت برد نرم افزار پاورپوینت	آزمون کتبی	۶۰
						ارائه کنفرانس	۱۰
						ارائه یک تحقیق علمی - تاریخی	۱۰
						معرفی یک دارو	۱۰
						شرکت در بحث	۱۰
۸	داروهای پیشنهادی در کتابهای سید اسماعیل جرجانی	در پایان این جلسه دانشجو باید بتواند: ✓ سید اسماعیل جرجانی و جایگاه آثار او در طب ایرانی را معرفی کند. ✓ داروهای پیشنهادی جرجانی در کتاب‌های مختلف را نام ببرد. ✓ رویکرد جرجانی را با سایر پزشکان دوره تمدن اسلامی مقایسه کند.	ارزیابی اولیه از مباحث جلسه گذشته	سخنرانی پرسش و پاسخ بحث گروهی نسخه خوانی	وایت برد نرم افزار پاورپوینت	آزمون کتبی	۶۰
						ارائه کنفرانس	۱۰
						ارائه یک تحقیق علمی - تاریخی	۱۰
						معرفی یک دارو	۱۰
						شرکت در بحث	۱۰

گروه تاریخ علوم پزشکی اراک

۹	داروهای پیشنهادی در تقویم الصحة ابن بطلان	در پایان این جلسه دانشجو باید بتواند: ✓ ابن بطلان و ویژگی‌های کتاب تقویم الصحة را معرفی کند. ✓ داروهای پیشنهادی ابن بطلان در تقویم الصحة را نام ببرد.	ارزیابی اولیه از مباحث جلسه گذشته	سخنرانی	وایت برد	آزمون کتبی	۶۰
				پرسش و پاسخ		ارائه کنفرانس	۱۰
				بحث گروهی		ارائه یک تحقیق علمی - تاریخی	۱۰
				نسخه خوانی		معرفی یک دارو	۱۰
						شرکت در بحث	۱۰
۱۰	داروهای پیشنهادی در مفتاح الطب ابن هندو	در پایان این جلسه دانشجو باید بتواند: ✓ ابن هندو و جایگاه کتاب مفتاح الطب را معرفی کند. ✓ داروهای پیشنهادی ابن هندو و نحوه استفاده از آنها را شرح دهد.	ارزیابی اولیه از مباحث جلسه گذشته	سخنرانی	وایت برد	آزمون کتبی	۶۰
				پرسش و پاسخ		ارائه کنفرانس	۱۰
				بحث گروهی		ارائه یک تحقیق علمی - تاریخی	۱۰
				نسخه خوانی		معرفی یک دارو	۱۰
						شرکت در بحث	۱۰
۱۱	مکتب اندلس در معرفی داروها و گیاهان دارویی	در پایان این جلسه دانشجو باید بتواند: ✓ چهره‌های برجسته مکتب اندلس در داروشناسی: غافقی، ابن بیطار، ابن میمون، ابوالخیر اشبیلی و شریف ادریسی و تالیفات مرتبط با داروشناسی آنان را معرفی کند. ✓ آثار و دیدگاه‌های هر یک از این دانشمندان در زمینه داروشناسی را بررسی کند. ✓ روش‌های پژوهش و دسته‌بندی انواع داروها در مکتب اندلس را توضیح دهد.	ارزیابی اولیه از مباحث جلسه گذشته	سخنرانی	وایت برد	آزمون کتبی	۶۰
				پرسش و پاسخ		ارائه کنفرانس	۱۰
				بحث گروهی		ارائه یک تحقیق علمی - تاریخی	۱۰
				نسخه خوانی		معرفی یک دارو	۱۰
						شرکت در بحث	۱۰

گروه تاریخ علوم پزشکی اراک

۱۲	فرهنگهای چند زبانی در معرفی داروها و گیاهان دارویی	در پایان این جلسه دانشجو باید بتواند:	✓ اهمیت فرهنگهای چند زبانی در داروشناسی و تبادل دانش را شرح دهد. ✓ حبیب بن ابراهیم تفلیسی و کتاب تقویم الادویه و الاغذیه او را معرفی کند. ✓ چگونگی ارائه اطلاعات دارویی در این نوع فرهنگ را بررسی کند.	ارزیابی اولیه از مباحث جلسه گذشته	سخنرانی	آزمون کتبی	۶۰
					پرسش و پاسخ	ارائه کنفرانس	۱۰
					بحث گروهی	ارائه یک تحقیق علمی - تاریخی	۱۰
					نسخه خوانی	معرفی یک دارو	۱۰
۱۳	قرابادین ها	در پایان این جلسه دانشجو باید بتواند:	✓ مفهوم قرابادین و جایگاه آن در داروشناسی سنتی را توضیح دهد. ✓ قرابادینهای مهم: شاپور بن سهل، فلاسی، سمرقندی، صالحی، کبیر و... را نام ببرد. ✓ روشهای تهیه و فرمولاسیون داروهای مرکب در قرابادینها را شرح دهد.	ارزیابی اولیه از مباحث جلسه گذشته	سخنرانی	آزمون کتبی	۶۰
					پرسش و پاسخ	ارائه کنفرانس	۱۰
					بحث گروهی	ارائه یک تحقیق علمی - تاریخی	۱۰
					نسخه خوانی	معرفی یک دارو	۱۰
۱۴	داروشناسی در دوره صفویه	در پایان این جلسه دانشجو باید بتواند:	✓ وضعیت داروشناسی در دوره صفویه را شرح دهد. ✓ کتابهای مهم این دوره: اختیارات بدیعی انصاری شیرازی، تحفه المؤمنین حکیم مؤمن، و مخزن الادویه عقیلی خراسانی را معرفی کند. ✓ رویکرد نویسندگان این آثار به داروشناسی را بررسی کند.	ارزیابی اولیه از مباحث جلسه گذشته	سخنرانی	آزمون کتبی	۶۰
					پرسش و پاسخ	ارائه کنفرانس	۱۰
					بحث گروهی	ارائه یک تحقیق علمی - تاریخی	۱۰
					نسخه خوانی	معرفی یک دارو	۱۰
						شرکت در بحث	۱۰

۱۵	تقسیم بندی داروها در کتابهای پزشکی و داروشناسی	در پایان این جلسه دانشجو باید بتواند: ✓ روشهای مختلف تقسیم‌بندی داروها در کتابهای پزشکی و داروشناسی سنتی را بررسی کند. ✓ معیارهای مختلف تقسیم‌بندی، مانند مزاج، شکل، منشا و خواص دارویی را نام ببرد. ✓ اهمیت تقسیم‌بندی داروها در تجویز و درمان بیماری‌ها را توضیح دهد.	ارزیابی اولیه از مباحث جلسه گذشته	سخنرانی	وایت برد	آزمون کتبی	۶۰
				پرسش و پاسخ		ارائه کنفرانس	۱۰
				بحث گروهی		ارائه یک تحقیق علمی - تاریخی	۱۰
				نسخه خوانی	نرم افزار پاورپوینت	معرفی یک دارو	۱۰
						شرکت در بحث	۱۰
۱۶	تأثیر داروشناسی اسلامی ایرانی در داروشناسی غربی	در پایان این جلسه دانشجو باید بتواند: ✓ راه‌های انتقال دانش داروشناسی تمدن اسلامی و طب ایرانی را به غرب شرح دهد. ✓ تأثیر متون و دانشمندان تمدن اسلامی و طب ایرانی را بر تحول داروشناسی در اروپا بررسی کند. ✓ تأثیر مفاهیم کلیدی مانند مزاج، بر دیدگاه‌های غربی در داروشناسی را تحلیل کند.	ارزیابی اولیه از مباحث جلسه گذشته	سخنرانی	وایت برد	آزمون کتبی	۶۰
				پرسش و پاسخ		ارائه کنفرانس	۱۰
				بحث گروهی	نرم افزار پاورپوینت	ارائه یک تحقیق علمی - تاریخی	۱۰
				نسخه خوانی		معرفی یک دارو	۱۰
						شرکت در بحث	۱۰
۱۷	مرور و رفع اشکال	در پایان این جلسه دانشجو باید: ✓ مطالب ارائه شده در طی ترم را مرور و به رفع اشکالات و سوالات خود بپردازد تا درک بهتری از موضوعات پیدا کند.	ارزیابی اولیه از مباحث جلسه گذشته	سخنرانی	وایت برد	آزمون کتبی	۶۰
				پرسش و پاسخ		ارائه کنفرانس	۱۰
				بحث گروهی	نرم افزار پاورپوینت	ارائه یک تحقیق علمی - تاریخی	۱۰
				نسخه خوانی		معرفی یک دارو	۱۰
						شرکت در بحث	۱۰

منابع:

ردیف	عنوان
۱	الحشائش دیوسقوریدس
۲	الحاوی ، محمد بن زکریای رازی
۳	کامل الصناعه علی بن عباس مجوسی اهوازی
۴	قانون ، ابو علی سینا تهران
۵	الصیدنه ، ابوریحان بیرونی
۶	الابنیه عن حقائق الادویه ، ابو منصور موفق هروی
۷	هدایه المتعلمین ، اخوینی بخاری
۸	- ذخیره خوارزمشاهی ، سید اسماعیل جرجانی تهران
۹	- الاغراض الطبییه ، سید اسماعیل جرجانی تهران
۱۰	تقویم الصحه ، ابن بطلان از مترجمی ناشناس تصحیح غلامحسین یوسفی
۱۱	مفتاح الطب ، ابن هندو به
۱۲	تقویم الادویه والاغذیه از حبیش بن ابراهیم تفلیسی

اختیارات بدیعی، انصاری شیرازی	۱۳
تحفه المؤمنین، حکیم مؤمن	۱۴
مخزن الادویه، عقیلی خراسانی	۱۵
قربادین صالحی	۱۶
قربادین شاپوربن سهل	۱۷
تاریخچه داروسازی در ایران، حمیدرضا احمدی آشتیانی، علی اکبر ولایتی و ...	۱۸
مقاله طب و داروسازی در اندلس، دکتر زهرا الهوئی نظری	۱۹

Department of the History of Medical Science Arak

گروه تاریخ علوم پزشکی اراک